

Izhaja vsak
dan razen
nedeli in
praznikov

PROSVEȚTA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Issued daily
except
Sundays and
Holidays

LETÖ—YEAR X.

Entered as second-class matter January 28, 1918, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL. SOBOTA, 3. NOVEMBRA (NOVEMBER) 1917

STEV.—NUMBER 259.

oseben zvezni
preiskovalec do-
 spel v Denver.

REGOVA NALOGA JE NAD-
ZOROVATI PREMOGOV.
NIBKE BARONE.

il bo sporazumno z Gallign-
om, državnim upraviteljem
ljen kuriva.

True translation filed with the post-
master at Chicago on Nov. 3, 1917, as
required by the Act of Oct. 6, 1917.

Denver, Colo. — W. D. Waugh,
agent zvezne obrtne komisije, je došpel v Denver, da vi-
jako se obnašajo premogovni-
ki baroni v državi.

Se ne obnašajo dostojno, te-
ti napravi njim priporočila. Če
se ravnajo po teh priporočilih,
so naznani zvezni obrtni komi-
siji, ki se bo z zveznim upravi-
tanjem kuriva resno prijala stvari.
Po tem se bo nekaj zgodilo.

Komisija, ki jo zastopam, ima
vse predlogi knjige korpo-
rij in vsestavne državne komisije,

po posvetu drugih preiskave,
posvetjuje na vprašanja premogov-
nih prodaji na debelo in drobno,
industrijalno in domačo vpo-
redbo. Tukaj ostanem za nedolo-
čenje, da pregledam: vsako fazo
zvezne situacije."

S tem besedami je mr. Waugh
dal svojo nalogu v hotelu Shir-
ley. Sklepal je sejo vseh zastop-
nih javnih potrebščin v državi
zjutraj, ki se ima vršiti
načevalni sobi komisije v ka-
marji.

Svoja poročila napravim sku-
juj: W. J. Galliganom, državnim
upraviteljem za kurivo, zvezni o-
brtni komisiji," je dejal Waugh.
Na pronašem, da se trgovci ne
maj po cenah, ki jih je dolo-
čen, predsednik Wilson, teda jim
npravijo potreb-
spremembe. Vseko kazem do-
če uprava za kurivo po informa-
ciji, ki jih dobijo od obrtne komi-
sije.

Moja preiskava se nanaša na
faze v industriji, na delo,
izportacijo in drugo."

SOVRAŽNIH INOZEM-
CEV POD NADZORSTVOM.

True translation filed with the post-
master at Chicago on Nov. 3, 1917, as
required by the Act of Oct. 6, 1917.

New York, N. Y. — Zvezne ob-
lasti in policejski uradniki so
npravili o obširnem nadzorovanju
25,000 sovražnih inoziemcev v
povedanih pasovih med trgo-
vijo Manhattan in Bronx. Seznam
inozemcev je bil poslan vsaki
policejski postaji v obej trgih.
Tajki so bodo morali seznaniti
vsi inoziemci, paziti na
gibanje in naznani sum-
rejševanje, da jih preiščejo.

Zvezni maršal McCarthy je
npravil, da so do sedaj podvzete
vse le posledica previdnosti.
Obrežju, ki je pod njegovo ju-
dij, se ni dogodila do se-
membra nezgoda, je dejal Mc-
Carthy, in par hipnih zarot, ki so
razvile, "je bilo prejše strtit,
vendar so dozorele".

V Brooklynu je ponehala po-
dajljivost napram inoziemcem
med uslužnimi in škodljivimi po-
tovanji na obrežju v zadnjih mesecih.

Cenijo, da mora nad 1,000
inozemcev, ki so bili uslužbeni v
policejski prepovedanem pasu,
vsi službo. Poslati morajo
po orodje in osebno lastni-
koti če se prikažejo v pasu,
aretirajo in internirajo. Dva
bila aretirana v sredo.

SEPARJI SO OSKUBILI PAR-
MARJA.

Lincoln, Neb. — Premetena sle-
ja sta opeharila John Schroe-
derja farmarja iz Detroitja, Neb.,
\$10,000. Farmar njima je iz-
dal dolarje nakaznico za deset
dolarjev, za kar sta mu izro-
gle skrinje, v kateri je
\$30,000 kot njegov delež od
svoje spekulacije. Ko je farmar
skrinje, je našel notri na
papir.

Pripomoček proti
visokim cenam.

TRGOVCI MORAO UBOGATI
UKAZE ŽIVILSKIE UPRAVE.

Profitarjem odrežejo zalaganje z
blagom v času vojne.

True translation filed with the post-
master at Chicago on Nov. 3, 1917, as
required by the Act of Oct. 6, 1917.

Washington, D. C. — Herbert
C. Hoover, živilski upravitelj, je
mislil pripomoček proti visokim
živilskim cenam. Vašem trgovcem,
ki računijo čezmerne cene, bodo
odrezili zalaganje z blagom v času
vojne.

Zivilska uprava ima v vsakem
mestu v deželi praktično na raz-
polago obširen tabularični pre-
gled o cenah na debelo in drobno
s proračuni za stroške. Lahko ji
bo določiti po vsakem času, če tr-
govcev na drobno ne sme zahtevati
nepriljene cene, nakupičevati,
monopolizirati, traktirati ali uničevati
živil. Vsaka tako akcija po-
vzroči, da mu odvzamejo za-
laganje z blagom. Živilska uprava je
prepričana, da ta ekstremna ka-
zen povzroči, da ostanejo trgovci
na drobno pametni, ki imajo na-
men, da računijo čezmerne cene.

Organizacija zveznega živilskega
upravitelja v vsaki državi bo
pazila na čezmerne cene.

Po živilskem zakonu ni treba
da so mornarji odglasovali za stav-
ko za slušaj, če bodo njih zahteve
odklonjene. Še preden je prišlo
do stavke, se je dosegel začasen
sporazum. Mornarji so dobili po-
višano mezzo, druga vprašanja
so bila predložena v resitev ladij-
skemu odboru.

Zdaj je Victor A. Olander, taj-
nik mornarske organizacije za
Velika jezera, brzjavil iz Wash-
ingtona, da so mornarske knjiži-
ce odpravljene.

Med mornarji je vsled te novi-
ce zavladala velika radost, kajti
njih zahteve, po kateri so hrepe-
nili leta, da se spolni, je sprejeta.
Prenehala bodo zdaj krivična
preganjanja mornarjev, ki so
delavni za organizacijo.

CENE ZA KONZERVIRANA ŽI-
VILA V ŠKATLJAH PADEJO.

True translation filed with the post-
master at Chicago on Nov. 3, 1917, as
required by the Act of Oct. 6, 1917.

Washington, D. C. — Vladno
licenziranje trgovcev na debelo in
drobno z glavnimi živili primese
takočnje znižanje cen različne-
ga konzerviranega živeža v škat-
ljah.

To naznanjajo uradniki živil-
ske uprave, ki izjavljajo, da naj-
cena pada za konzervirano koru-
zo paradižnike in grah v škatljah.

BRITANIJA JE DOBILA \$435,-
000,000 POSOJILA.

True translation filed with the post-
master at Chicago on Nov. 3, 1917, as
required by the Act of Oct. 6, 1917.

Washington, D. C. — Zakladni-
štvo je posodilo Veliki Britaniji
\$435,000,000 za kritje britiskih iz-
datkov v tej deželi do 1. januarja
1918.

S tem znaša skupno posojilo
Veliki Britaniji \$1,860,000,000,
skupno posojilo zavezniškom pa
\$3,566,400,00.

ZNAMENIT ADVOKAT ARE-
TIRAN.

New York, N. Y. — Aretiran je
bil Frank F. Davis, advokat, ki je
bil dvakrat javni tožitelj v Min-
neapolisu in nekoč guverner-
ski kandidat v Minnesoti, ker ni svo-
ji ženi plačeval \$25 tedenske pod-
pore.

"MOKRI" IN "SUNI".

Dallas, Tex. — Volilci v okraju

Tom Green so glasovali za "mo-
kroto", v okraju Falls pa za suno.

V prvem okraju je bilo oddanih
1,077 glasov za "sun" in 1,162
glasov za "mokroto". Mokrači

so zmagali s 85 glasovi večine.

V okraju Falls so dobili suhači

okoli 500 glasov večine, toda gla-
sovi iz dveh volilnih okrajev ne

niso bili šteeti.

VRČ HODI PO VODO, DOKLER
SE N ERAZBLJE.

Pittsburg, Pa. — Pred sodni-
kom sta se zagovarjala Charles
Rosenthal in Charles Shapack,
oba iz Hazeltona, Pa., zaradi za-
rote, da z napačnimi zaradi za-
mota blago. Otočnica očita-
la mrs. Ana Tobin dne 19.
septembra v New Britainu. Po-
izvršenem umoru je hotel izvršiti
samomor. Eksekucija se ima iz-
vršiti dne 14. decembra.

VOJAK OBSOJEN NA VISLICE

Hartford, Conn. — William J.
Wise iz New Britain, vojak u-
pravnega zborja v Fort Slocomu,
N. Y. je bil obsojen na vislice
radi umora. Iz ljubosumnosti
umoril mrs. Ana Tobin dne 19.
septembra v New Britainu. Po-
izvršenem umoru je hotel izvršiti
samomor. Eksekucija se ima iz-
vršiti dne 14. decembra.

Velika zmaga mor-
narjev na Velikih
jezerih.

MORNARSKIE KNIŽICE VEN-
DAR ODPRAVLJENE.

Boj za odpravo mornarskih knji-
žic je trajal več let.

Chicago, Ill. — Mornarji na Ve-
likih jezerih so izvozili eno naj-
večjih zmag, ki je zanje več vre-
dna kot povisanje mezde, ki so ga
dobili pred kratkom.

Leta in leta so se bojevali mor-
narji na Velikih jezerih, da od-
pravijo mornarske knjižice, ki so
služile lastnikom ladij, da so oči-
nili vsakega mornarja, ki je bil
delaven za organizacijo. Od-
slej bo ta knjiga pozabljena reč
in mornarji, ki se izkrcajo ali jim
poteteče ali življenje, bodo
dobivali certifikate, ki bodo iz-
dani pod vladnim nadzorstvom in
bodo mornarje varovali pred oči-
nili.

Našim čitaljem je znano, da
so mornarji odglasovali za stav-
ko za slušaj, če bodo njih zahteve
odklonjene. Še preden je prišlo
do stavke, se je dosegel začasen
sporazum. Mornarji so dobili po-
višano mezzo, druga vprašanja
so bila predložena v resitev ladij-
skemu odboru.

Zelo važna priča je bil dr. Bur-
meister iz Chicagoa.

Concord, N. C. — Veleporota
je dvignila otočnico proti Gaston
B. Meansu, da je umoril mrs.
Mande A. King, bogato vdovo iz
Chicago. Državni solicitor Hay-
den Clement je na okrajnem so-
dščku odklonil obtočnico.

Avstrijske in nemške patrulje
so napredovale do obrežja reke

Tagliamento, ob kateri so se usta-
vili Italijani. Vojni stan poroča,
da so bile te patrulje odbite.

ITALIJANSKI KRALJ NA
FRONTI.

Rim, 2. novembra. — Nasmanja-
jo, da sta kralj Emanuel in mini-
strki predsednik Orlando na
zapadni fronti.

Avtstrijske in nemške patrulje
so napredovale do obrežja reke

Tagliamento, ob kateri so se usta-
vili Italijani. Vojni stan poroča,
da so bile te patrulje odbite.

London, 2. nov. — Po današ-
njih informacijah, ki so dosegli
sem, so angleško-francoske čete,
ki imajo počačiti Italijane, že pri-
šle na italijansko fronto. Pridru-
jile so se drugi in treći armadi
generalna Cadorna na novi fronti,
najbrže ob reki Tagliamento, kjer
so se vodili napadni boji.

London, 2. nov. — Po današ-
njih informacijah, ki so dosegli
sem, so angleško-francoske čete,
ki imajo počačiti Italijane, že pri-
šle na italijansko fronto. Pridru-
jile so se drugi in treći armadi
generalna Cadorna na novi fronti,
najbrže ob reki Tagliamento, kjer
so se vodili napadni boji.

London, 2. nov. — Po današ-
njih informacijah, ki so dosegli
sem, so angleško-francoske čete,
ki imajo počačiti Italijane, že pri-
šle na italijansko fronto. Pridru-
jile so se drugi in treći armadi
generalna Cadorna na novi fronti,
najbrže ob reki Tagliamento, kjer
so se vodili napadni boji.

London, 2. nov. — Po današ-
njih informacijah, ki so dosegli
sem, so angleško-francoske čete,
ki imajo počačiti Italijane, že pri-
šle na italijansko fronto. Pridru-
jile so se drugi in treći armadi
generalna Cadorna na novi fronti,
najbrže ob reki Tagliamento, kjer
so se vodili napadni boji.

London, 2. nov. — Po današ-
njih informacijah, ki so dosegli
sem, so angleško-francoske čete,
ki imajo počačiti Italijane, že pri-
šle na italijansko fronto. Pridru-
jile so se drugi in treći armadi
generalna Cadorna na novi fronti,
najbrže ob reki Tagliamento, kjer
so se vodili napadni boji.

London, 2. nov. — Po današ-
njih informacijah, ki so dosegli
sem, so angleško-francoske čete,
ki imajo počačiti Italijane, že pri-
šle na italijansko fronto. Pridru-
jile so se drugi in treći armadi
generalna Cadorna na novi fronti,
najbrže ob reki Tagliamento, kjer
so se vodili napadni boji.

London, 2. nov. — Po današ-
njih informacijah, ki so dosegli
sem, so angleško-francoske čete,
ki imajo počačiti Italijane, že pri-
šle na italijansko fronto. Pridru-
jile so se drugi in treći armadi
generalna Cadorna na novi fronti,
najbrže ob reki Tagliamento, kjer
so se vodili napadni boji.

London, 2. nov. — Po današ-
njih informacijah, ki so dosegli
sem, so angleško-francoske čete,
ki imajo počačiti Italijane, že pri-
šle na italijansko fronto. Pridru-
jile so se drugi in treći armadi
generalna Cadorna na novi fronti,
najbrže ob reki Tagliamento, kjer
so se vodili napadni boji.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Lahajš dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglašev po dogovoru. Rokopisi se ne vratajo.

Naročnina: Zednjene države (izven Chicago) in Canada \$5 na leto, \$1.50 za pol leta in 75¢ za tri meseca; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.12 za tri meseca.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4625.

SI

Datum v oklepaju n. pr. (October 20-17) poleg vsega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevnem poteka naročnina. Ponovite jo pravljeno, da se vam ne ustavi list.

STROKOVNA ORGANIZACIJA IN DELAVCI.

Zakaj se delavci organizirajo v strokovni organizaciji, kakšne koristi ima delavec od delavske strokovne organizacije, zakaj nekteri podjetniki divijo proti delavskim strokovnim organizacijam, so vprašanja, ki naj se jih zavsti vsak delavec, ki kar tjevandam blebeta, kot je slišal od svojih izkorisčevalcev ali nevednih ljudi, da so delavske strokovne organizacije radi tega ustanovljene, da nekaj voditeljev udobno živi na troške delavcev.

Delavska strokovna organizacija ima pred vsem namen, da organizirani delavci sklenejo pogodbo s podjetniki glede mezde, delavskega časa, varnostnih naprav, delavnih razmer itd. Naloga delavskih strokovnih organizacij je, da odpravijo industrijalno avtokracijo in jo nadomestijo z industrijalno demokracijo, da pojačajo politične pravice delavcev in sodelujejo pri preobrazovanju sedanjega kapitalističnega gospodarstva v socialistični način proizvodnje.

Ce stopimo n. pr. v rudarska naselišča v Alabami, v katerih še niso rudarji organizirani, ali če pogledamo v jeklarsko industrijalno podjetje, v katerem delajo strokovno neorganizirani delavci, tedaj vidimo, da vladajo med neorganiziranimi delavci in podjetniki še prave fevdalne razmere. Glavni ravnatelj takega podjetja je absoluten avtokrat. Svoj nos vtika v stvari, ki mu ne gredo nič mar, in še zapovedovati hoče delavcem, kakšno naj bo njih politično prepričanje.

Cestokrat se dogodi, da v takih podjetjih odtrgajo delavcem od njih plače in proti volji delavcev prispevke za zdravnika, bolnišnico, cerkev, farno šolo in druge nepotrebne reči, ki jih delavec ne mara. Ne vprašajo ga, če je pri volji plačati, ampak mu zagroze, da naj plača, če ne bo odpuščen. In tako plačuje delavec za reči, ki mu ne koristijo in za ktere ni pri volji plačati. Uda se v voljo podjetnika, ker mu grozi odpust — bič lakote. Brezmočen je in brezmočni so njegovi tovarši, da se postavijo po robu podjetniku, ker niso organizirani. Ce se pa med delavci najde posameznik, ki ima trdno voljo in noče kloniti glave pred podjetnikom, tedaj je delavec kmalu na cesti in njegov delodajalec poskrbi, da mu tudi drugod kažejo vrata, kjer vpraša za delo.

V podjetju, v katerem niso delavci organizirani, so delavci navadno izkorisčani do skrajne meje. Ne priganjajo jih le pri delu, ampak tudi delavni čas je dolg, da pride delavec skrajno izmučen domov in komaj čaka, da leže k počitku. Tako hodi delavec iz postelje v tovarno ali rudnik, od dela pa zopet v posteljo. Zanj ni sprememb, dnevi mu potečajo enako, da končno postane top za vse, kar se godi okoli njega. Tako življenje kmalu izčrpa njegove moći, prinese mu zgodnjo starost ali pa nasilno smrt, ker so njegovi čuti tako otrpneni, da ne vidi in občuti nevarnosti, kadar prihaja.

In take so razmere povsod, kjerkoli niso delavci organizirani, ker je kapitalizem po vsem svetu enak. Ce so se delavske razmere obrnile na boljše ali zboljšale, tedaj je to zasluga delavske organizacije. Nikjer niso prišli podjetniki in rekli: "Spoznavali smo, da so delavci tudi ljudje in zato moramo z njimi ravnati človeško."

Podjetniki zavzemajo stališče, da je najboljše za delavstvo in za človeško družbo, da delavci popuste od vseh političnih in civilnih pravic in prepuste skrb zanje podjetnikom. Dogodilo se je, da se je delavec moral s svojim podpisom odpovedati vsem pravicam, preden je pričel delati v neorganiziranem podjetju. Podpisati je moral poslovni ali delavni red in postal je tako suženj, ki prizna podjetnika za svojega neomejenega gospodarja. Ali to se ni dogodilo le v Evropi, ampak vršilo se je tudi v Ameriki in se dogaja še danes v podjetjih, v katerih delavci niso organizirani.

Tam v Alabami je bilo do tisoč rudarjev odpuščenih in postavljenih na črno listo za zgled drugim, da vidijo, kaj jih čaka, če se nočejo pokoravati volji rudniških podjetnikov. Rudarji so se hoteli organizirati in s tem so pre-

lomili postave, ki so jih svojevoljno postavili rudniški podjetniki. Ali to se ne godi le v alabamskih rudnikih, taki dogodki se odigravajo povsod v industrijskih podjetjih, v katerih kraljuje samooblastno mogočna korporacija, ki ne trpi delavske organizacije.

V podjetjih, v katerih so delavci organizirani, so take krivice nemogoče. Če podjetnik storiti enemu delavcu krivo, jo je napravil vsem delavcem v podjetju in delavci zahtevajo solidarno, da podjetnik poravnava storjeno krivico.

Delavske strokovne organizacije niso ustanovljene, da rede par delavskih voditelj, kot gobezdajo nevedneži in nasprotniki delavstva, ampak so orožje, s katerim delavstvo brani pridobljene pravice in izvaja nove zmage za svojo korist in blagostan vsega človeštva.

DOPISI.

Red Lodge, Mont. — Nemila smrt nam je iztrgala iz naše srednje priljubljenega rojaka Andreja Stegovca.

Omenjeni je šel zjutraj 16. oktobra zdrav in vesel na delo v prenogokop, kar je bil njegov posel, od kar je zapustil staro domovino.

Med delom se vseje nanj plast kamena in ga tako poškoduje, da je v budih bolečinah dne 22. oktobra umrl.

Pokojni je bil v najlepši možki dobi, star že trideset let. Doma je bil iz Šoče na Primorskem. Več let je bil v Nemčiji, pred petimi l. se je na presebil v Združene države, v upanju, da doseže boljšo bodočnost, toda sreča mu ni bila mila.

Tu zapušča soprogo s tremi nedoslimi otročici, eno sestro in več sorodnikov, v staremu kraju pa starke, brata in sestro.

Pripadal je k društvu "Solence", štev. 81, S. N. P. J., in Jug. Soc. Zvez, štev. 73. Društvo sta mu priredili lep pogrom in v znak bratstva položila na grob krasna venca.

Žaluočim izrekam iskreno sožalje.

Tebi, Andrej, pa bodi lahka tuja gruda.

K. E., poročevalec.

Lawrence, Pa. — Društvo Prosveta, štev. 245, S. N. P. J., je na svoji izredni seji sklenilo, da se veselica ne vrči na Zahvalni dan 29. novembra, kot smo oglašali v Prosveti z dne 31. oktobra. Veselico smo premestili, ker je društvo Postojnska Jama, štev. 138, S. N. P. J., v Canonsburgu sklenilo že preje kot mi, da priredi veselico na Zahvalni dan.

Sklenili smo prirediti veselico (brez vinške trgovine) dne štiriindvajsetega novembra v Hillsu, Pa. Igrala bo izvrstna godba in tudi v naši republiki, da si morajo, če hočejo poslovati v ti državi pre skrbeti dovoljenje od zveznih oblasti vsed novosprejete postave — "trading with the enemy act."

Glavne nemške zavarovalnice, ki direktno poslujejo v naši republiki, so Pruska Narodna, Aachen in Munich, Hamburg-Bremenska, Severo-nemška, in Generalna v Frankobrodru.

Ostale nemške, avstrijske in bolgarske zavarovalnice poslujejo indirektno. Vse te, bodisi da poslujejo direktno ali indirektno, morajo, če hočejo poslovati v ti državi dobiti dovoljenje po novem zakonu.

PREDREZEN ROP PRI BELEM DNEVU.

Chicago, Ill. — Banditje v Chicago nastopajo vedno bolj predzno, kar potrdi zadnji rop pri belem dnevu in na ulici.

Štirje tolovaji so ustavili policajo James Malona in Edwarda Maloneja, sira Central Manufacturing District banko, na vogalu Petrinridesete ulice in Racine ceste. Slu so iz tragi torbico s \$7.000, vrgli so papriko policaju v oči, ga pretepli, poskakali na avtomobil in se odpeljali s plenom.

Policaj in sel sta nešla denar.

K Sefton Manufacturing korporaciji, ki se nahaja en blok od banke. Sla sta peč.

Klub temu, da se prizadevajo uradniki raznih zavarovalnih družb omejiti "požarne nezgode," je škoda velikanska, ki jo je prvo vročil ogenj samo na Živilih v petih mesecih od začetka maja pa do srede oktobra.

Odbor zavarovalnih družb proti ognju in "zvezni svet za narodno obrambo" deluje skupno, da se zaloge živil, ki so sedaj tako potrebne Ameriki in njenim zavzemcam, ubranijo pred pogostimi požari.

Oni vodijo sistematično inšpek cijo v municijskih tovarnah in podjetjih, ki so zaposlena z vojnimi naročili, v premogokopih, skladisih za Živila itd.

Kapitan Paul Mason, ekspert v New Yorku in član uredniškega štaba lista "Fire Protection," je izračunal škodo, ki jo je povzročil požar, na Živilih od začetka maja do srede oktobra na \$1,270.050. Vsekakor velika svota, ki je šla v dim.

Kapitan Mason opozarja na dejstvo, da malo požari uničijo za sto tisoč vrednosti na Živilih v privavnih stanovanjih, restavracijah, hotelih, trgovinah, pekarjih in splošno v prostorih, ki so pristopni ognju.

Policaj je potegnil samokres in oddal par strelov za bežečimi banditi.

Banditi so izvrsili na Živilih v eni minut in preden so se ljudje na ulici zavedli, kaj se je pravzaprav zgodilo, so jim bili l.

Že izpred oči.

Policaj je prepeljali v bolnišnico St. Anthonyja, kjer so mu obvezali rane na glavi. Ena kroga mu je preluknjala rokav,

H. TUMA:

Karl Marx.

Ko je Karl Marx dan 14. marca 1843. v Londonu zapisnil svoje oči, niso imeli prvi nemški časopisi si poročati drugega, nego da je preminil mož — revolucionar, delavski agitator. Nemški nějaki pa so slovensko proglašili: Marxova teorija je s smrto ustanovitelja pokopana, premagana stvar. Še ko je l. 1894. izšel III. zvezek njegovega "Kapitala", bil je velik del vodječih nemških mislecev mnih, da je marksim ugnan ter nima znanstvene upravičnosti. A ravno to leto smemo staviti kot mejico v presojanju mislečega sveta o Karlju Marxu. Šola novokantovev, kriticistov na čelu Cohen morala je priznati, da je socijalizem znanstveno utemeljen, četudi so strogi dokazi iskal po drugi metod. Prof. Sombart, eden prvih tolmačev Marxovih idej, je ob 25-letnici njegove smrti slovensko izrekel: Ako bi Karl Marx umrl danes, bi vsak pravi učenjak moral vaskliknit: "Edini socialist po celem svetu markist". Zadnjih dvajset let ni učenjaka, ki se peča s socialistizmom in sociologijo, da bi bil molče preko naukov Karla Marxa.

Kakor je prodiral med učenim svetom zmagovalo Marxova teorija, tako in še zmagovalje se je razširilo gibanje socialistizma. Leto pred smrto Karla Marxa številni so socialistični volilci kulturnih držav nekaj čez 400.000 glasov. L. 1910. je bilo oddanih 81% milijone glasov. Pri zadnjih državnozborskih volitvah glasovalo je v smislu organizacije organizirane v bistvu in smislu markizma 11½ milijonov članov.

Pred par leti so obhajali 30-letnični Marxove smrti na Nemškem, Francoskem, Angleškem, na Balkanu, na Japonskem in tudi našem, skoraj izključno poljedelski narod Slovencem. Danes prevel je socijalizem-krščanstvo "državo in občino, bistveno po idejah Karla Marxa." Danes so morale kulturne države sprjeti v boju proti kapitalizmu v svrhu okrepitev državne moči splošno volilno pravico, ki kljče prostega delavca na izbiranje zakona dajalcov. Danes je socialistizem z imenom Karla Marxa stično dvignil ne le široke maso proletarijata, ampak tudi intellektualcev.

Javni zavarovalni nadzorniki raznih držav Unije obvestujejo urade zavarovalnih družb iz sovražnih držav, ki poslujejo v naši republiki, da si morajo, če hočejo poslovati v ti državi pre skrbeti dovoljenje od zveznih oblasti vsed novosprejete postave — "trading with the enemy act."

Glavne nemške zavarovalnice, ki direktno poslujejo v naši republiki, so Pruska Narodna, Aachen in Munich, Hamburg-Bremenska, Severo-nemška, in Generalna v Frankobrodru.

Ostale nemške, avstrijske in bolgarske zavarovalnice poslujejo indirektno. Vse te, bodisi da poslujejo direktno ali indirektno, morajo, če hočejo poslovati v ti državi dobiti dovoljenje po novem zakonu.

A kljub vsemu temu danes še za socialistizem veljajo revolucionarne besede, katere je Karl Marx izgovoril dne 14. aprila 1856., ko je skromna družba angleških stavev praznovala žiriletnico svojega časopisa "The People's Paper": "V srednjem veku, ko državna pravica ni mogla s svojo oblastjo dosegati zločinov, zdržali so se odločeni v slobodni moži, ki so se zvali Sveta Fema, izrekli svojo smrtno sodbo ter v znamenje nje zarisali na hišo obsojenca rudeči križ. Danes stoji nad vsemi hišami Evrope rudeči križ. Samo zgodovina sedi na sodnem stolu in oni, ki sodbo izreka, je proletarijat." Še danes veljajo njegove takrat izgovorjene besede: "Človeštvo je postal gospodar prirode, a zato je človek suženj človeka, postal suženj lastne podlosti."

Karl Marx je bil rojen dne 5. majnika 1818. v Trierju renške province, sin advokata Žida, poznega protestanta. Učil se je na univerzitetu v Frankfurtu na Majni, kjer je postal profesor na Univerzitetu v Bonnu.

Klub temu, da je odzajal na Živilih v petih mesecih od začetka maja pa do srede oktobra na \$1,270.050. Vsekakor velika svota, ki je šla v dim.

Klub temu, da je odzajal na Živilih v petih mesecih od začetka maja pa do srede oktobra na \$1,270.050. Vsekakor velika svota, ki je šla v dim.

Klub temu, da je odzajal na Živilih v petih mesecih od začetka maja pa do srede oktobra na \$1,270.050. Vsekakor velika svota, ki je šla v dim.

Klub temu, da je odzajal na Živilih v petih mesecih od začetka maja pa do srede oktobra na \$1,270.050. Vsekakor velika svota, ki je šla v dim.

Klub temu, da je odzajal na Živilih v petih mesecih od začetka maja pa do srede oktobra na \$1,270.050. Vsekakor velika svota, ki je šla v dim.

Klub temu, da je odzajal na Živilih v petih mesecih od začetka maja pa do srede oktobra na \$1,270.

IZVOD iz INOZEMSTVA.

UPOR NEMŠKIH POMORŠČAKOV V KIELU.

This translation filed with the postmaster at Chicago on Nov. 3, 1917, as required by the Act of Oct. 6, 1917.

Na drugi strani je pripoznal, da je angleška trgovska mornarica izgubila tekom vojne 2.500.000 ton ladij, ki se niso ne domačene in da Nemci grade submarinke hitrejše kot kdaj prej.

"Nemško uradno poročilo za september navaja 679.000 ton", je dejal.

Vresnici pa niso potopili tretjine tega, kar trdijo, v kolikor se tiče angleških ladij, in manj kot polovico tega, kar se tiče vseh narodnosti. Nemci pravijo, da je naša tonazda padla tako nizko, da ni na morju dovolj ladij več za potapljanje. Tukaj so fakta. V zadnjem aprilu, ko so nam sovražne potapljače prizadejale največ izgub, odkar je bila vojna, je naša trgovina vsekakor nudila dobro mero plena v zadovoljnost submarink. V zadnjem septembetu, ko je bilo potopljeno najmanj ladij je naša prekomorska plovba z ladjami nad 1600 tonami naravnih dvajset odstotkov po številu in tri odstotke v tonazdi nad aprilsko plovbo. Sovražniki mora torej iskati drugih vrakov za svoje neuspeha in jih lahko navedem:

Vrak je ta, ker je dolga roka angleške mornarice posegla dol v globine in zato je težev submarink manjša, število potapljač, ki se ne vrnejo, je pa večja. Obizavati je, da ne moremo objaviti podatkov o izgubljenih submarinkah, ker potem bi imel sovražnik zaželjene informacije. Za zdaj sem prišel do zaključka, da submarinska vojna stoji dobro za nas. Sovražnik je naredil manj škode, kot je pa upal, in manj, kot smo mi pričakovali. Kar je naredil, je storil v svojo veliko škodo."

Hertling je sprejel mesto kancelarja.

This translation filed with the postmaster at Chicago on Nov. 3, 1917, as required by the Act of Oct. 6, 1917.

Kodanj, 2. nov. — Po depeči iz Berlina javlja danes "Koelnische Volkszeitung", da je grof Georg von Hertling sprejel kancelarstvo in obenem ministarsko predsedništvo Prusije. Dr. Karl Helffreich, podkancelar in minister notranjih zadev ter Waldow, predsednik živilskega odseka, sta resignirala.

Amsterdam, 2. nov. — "Vossische Zeitung", poroča, da je grof Hertling sprejel sledoče zahteve večine v nemškem državnem zboru:

Prvič, da se mora izvesti pruska volilna reforma; drugič, da prenehali ali se omili politična cenzura in obsedno stanje in tretjič, da se vodi zunanja politika na podlagi nemškega odgovora na papežovo mirovno noto.

Ameriške vesti.

STAVKA OJNJEK DELAVEV.

Houston, Tex. — Po izjavi voditeljev stavke je začtrajkal 10 tisoč delavev na šestnajstih ojnih poljih v Texasu in Louisiani.

V glavnem štrajkarskem stanu izjavljajo, da so organizirani ojni delavci zastavkali do zadnjega moža.

Iz Shreveporta, La., poročajo, da je v treh okrajih — Caddo, Bossier in Desoto zastavkal tri tisoč mož.

500 SALUNOV MANJ V CHICAGU.

Chicago, Ill. — Mesto Chicago postaje suho, detudi prohibicinisti že niso izvojevali smage pri volini žari.

Oktobra 500 do 700 salunarjev bo zaprto salune in ne bo vprašalo za oblastveno dovoljenje. Slabi časi so za salunarje in mnogi so prišli do prepričanja, da je boljše zapreti gostilno in si poiskati drugo obrt.

Mesto nima pravice, da obnovi oblastvena dovoljenja, četudi se salunarska obrt obrne na boljše. Po prvem novembetu se bo število salunov v Chicagu skrčilo na 6.000, po prehodnjem 1. maju pa mogoče že na 5.000. Pred par leti je bilo v Chicagu še 7.000 salunov. Mesto bo izgubilo par milijonov dolarjev na davku in mestni očetje si že belijo glave, da najdejo nove davne vire in tako prikrivajo primanjkljaj.

Zakon v Illinoisu dovoljuje mestom izdati na vsakih 500 prebivalcev le eno oblastveno dovoljenje. Po šolskem ljudskem štejnjavi:

ju ima Chicago le 2.500.000 prebivalcev in mesto je potem štetji opravljeno le do 5.000 salunov. Zakon je bil sprjet, ko je bilo v Chicagu nad 7.000 salunov.

Salunari imajo pravico prenesti oblastveno dovoljenje na drugo osebo, če pa oblastveno dovoljenje ni bilo obnovljeno na koncu določenega časa, tedaj ugasne, dokler nima mesto postavnega števila salunov.

LEP USPEH BREJOVNIH USLUŽEVCEV.

Chicago, Ill. — Brzovni usluževenci Rock Island in Pacific železnice so izvojevali lepo zmago. Dobili so osemurni delavnik, posvečanje mezde, posebno odškodnino za nadčas, 27 delovnih dni v mesecu in 7 dni počitnic v letu.

Pri pogajanjih so bili navzoči zastopniki uslužencev, železniške družbe in zvezne vlade. Pogajanja so trajala dva tedna.

LOVCA ZMENILA V VIHARJU.

Billings, Mont. — William Snyder in Ali Sutton iz Sheridana sta zmrzli v snežni viharju, ko sta bila na lovnu v tukajšnji okolici. Floyd Bard, tretji v družbi, si je rekel življenje, da je ostal za čuvanje v motoru. Vihar je prihrumil nenadoma in Bard je napravil velik ogenj in oddajal strele, da opozori tovarša na nevarnost.

DELAVČEVA USODA.

Woodbury, L. I. — 50letni Robert Bloxon in 55letni Edward Flattery sta delala na posebstvu Otto Kahna, da izravnata igrišče za "golf". Naenkrat se je zemlja podsula in pokopala oba pod seboj. Preden so ju izkopali, sta bila mrtva.

STREL JE ZADEL "OČETA IN SINJA.

Greencastle, Ind. — 14letni Ralph Sims je obstrelil sebe in očeta, ko je ogledoval puško, ki jo je oče malo preje kupil.

Strel je njemu odtrgal kazalec na levici, očeta je pa svinčeno zrno zadele v glavo in hrbet.

SKUNA ZGUBLJENA V BEZINGOVEM MORJU.

Nome, Alaska. — Vihar, ki je prihrumel od severja, je poginal škuno "Whitebear", opremljeno z motorjem na odprt morje, ko je bila na potu iz Solomona v Nome. Na škuni so bili trije potnikti in precej zlata. Skuna ni bila založena z jestvinami.

Vreme v Beringovem morju je že le mrzlo in po morju plavajoči velike plošče ledu. V splošnem sodijo, da je škuna zgubljena, če ne pride pomoč.

Več meščanov je odrinilo z vlačilno ladjo na morje, da isče izgubljeno škuno.

ZNAMENJA ZA LOVCE.

Chicago, Ill. — Thomas B. Wayman, tajnik Northern Forest Productive družbe je izdal znameno za lovec, da lahko kličejo na pomoko.

Klic na pomoč: štirje strel za poredoma: 0000.

Ranjen: strel, molk, dva strela, molk, strel: 0-0-0.

Zgrešil pot: trije streli zaporedoma, molk, strel: 000-0.

Loye najden: strel, molk, trije streli zaporedoma: 0-0-0.

Klic ališči: dva strela, molk, dva strela: 00-00.

STROJNIKI NA MONON ZLHENI SO DOBILI POVILJNO MEREDO.

Lafayette, Ind. — Strojnik na Monon železnični so dobili poviljno mero med s prvim novembrom. Do prvega novembra so prejemali 47 centov na uro, po prvem novembru dobe 50c. Pomagači prejemajo po 1. novembру 29c na uro, vajenci so pa dobili poviljno mero za 2 centa na uro.

SREBRO POSKOČILO V CENI NA 90% CENSTA.

New York, N. Y. — Srebri v palčeh je nenašoma poskočilo v ceni za 5% in unča stane sedaj 90 % centa. Cena je šla navzgor, ko je srebro podražilo v Londonu, kjer srebro tvori enoto iz izmenjavi:

Srebri je bilo v zadnjih mesecih podvrženo mrljani fluktaciji. Nasalo je v ceni od 65 na 108½ centa. Od tukaj je pričelo padati v zadnjih tednih, dokler ni padlo na približno 82c. Formalno naraščanje cene v avgustu in septembru je povzročila inozemska zahteva po srebru.

MLADA ŽENA JE HOTELA UMRETI, SOPROG JI JE DAL STRUP.

Columbus, O. — 23letna Maude Vest, poročena komaj mesec dni, je večkrat izrazila željo, da se želi zatrupiti. Moški ji je ustreljal, kupil je za 15 centov karholino kialino in ko jo je izplašil, je zapustil hišo.

Vesta so artilirali. Postavili so ga pod \$3.000 poročila, ki ga pa ne more položiti.

VEST POSKUŠA Z GLADOV. NIM STRAJKOM.

Columbus, O. — Otto Vest, ki je izpovedal, da je svoji ženi kupil karholino kialino, ker je hotela izvršiti samomor, noče jesti, odkar ne nahaja v okrajni ječi. On pravi, da ne užije hrane, dokler ne umrje od lakote in takoj sledi svoji ženi v smrt.

GENA MOKI V SAM FRANCIL SOU JE PADLA.

San Francisco, Cal. — Cena mokih je za štiri deset centov prisodila. To je drugo znižanje cene v enem mesecu.

Sod moke zda je stane \$10.80, vredna 50 funtov pa \$2.95.

HLADNOVREN UMOR.

Gallipoli, O. — Šerif Sowards pravi, da je Lollie W. Harrison, mlad farmar, izvršil najhladnokrvnejši umor, kar jih poзна. Šel je na dom svojega svaka Charles L. Leeperja in ga ustreli vprito njegove žene in njegovih petih malih otrok.

Harrison in Leeper sta se pred kratkim spris radi neke malenkosti.

\$100 DENARNE GLOBE, KER JE BIL KUDO BOLAN.

Denver, Colo. — Peter Alaris je prišel pred sodišče, ker so pri njem našli 125 pintov šaganja, ki jih je importiral iz Cheyenna, Wyo. Zagovarjal se je, da je hudo bolan in da je šaganje naročil zase, ker se z njim zdravi.

Sod je ga obsojil na \$100 denarne globe.

TOVARNA ZGORELA; \$250.000 ŠKODE.

Salt Lake City, Utah. — V tovarni Mineral Products kompanije v Alunita, v kateri so izdelovali potako, je nastal požar, ki je huščal v celo zgradbo.

Domneša vrtišča: — Oče:

"Matiček, deni prate iz ust!"

Matiček: "Ali ata... saj jih nisam v ustih!"

Oče: "No, pa jih deni notri... tako... in zdaj jih vzemim ven!"

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila
1904.

GLAVNI STAN: 2057—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vogriš, box 290, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 26, Girard, Kan.
II. Podpredsednik: Josip Kuhej, 940 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.
Zapisnikar: John Molak, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADORNINI ODSEK:

Jože Ambrožič, 851 box, Canonsburg, Pa.
Paul Berger, 741 — 1st St., La Salle, Ill.
F. H. Taucher, 674 Albany Ave., Bocksprings, Wyo.

POROTNI ODSEK:

Anton Hrast, 811 — 85th Ave., New Duluth, Minn.
John Hadžić, box 432, Smithton, Pa.
Rudolf Pišteršek, 436 box, Bridgeville, Pa.
Jakob Miklavčič, L. Box 3, Wilcox, Pa.
M. Petrovič, 14815 Hale Ave., Collinwood, O.

URDNIK "PROSVETE":

Jože Zavrtalk.

VRHNOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kara, M. D., 6902 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se posiljajo na naslov:

JOHN VERDERBAR, 2057—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŘE GLEDĚ GENERALNEGA POSLOVANJA se posiljajo na naslov:

JOŽE AMBROŠIĆ, Box 821, Canonsburg, Pa.

ZADEVE PREPIRLJIVE VZRIVINE, ki sta jih redni prvi in druga instanca, se posiljajo na naslov:

JOHN HRAST, 811 — 85th Ave., New Duluth, Minn.

VSI DOPISI, rasprave, zanki, nazivnica itd. na "Prosveto" se posiljajo na naslov:

URDNIŠTVO "PROSVETE", 2057—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VRHNOVNIKE UPRAVNIŠKE STVARI, narodina, oglasi, etc. se posiljajo na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2057—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korporaciji s tajništvom S. N. P. J. upravljalcem in upravnim poslovnim "Prosveto" ne rabite imen uradnikov, marčev napisi naslov, ki je tu naveden, ako želite, da bo vaša stvar hitro rešena.

Sejo glavnega upravnega odbora se vršijo vsako prvo nedelja in tretji četrtki v mesecu. Eden tek ob eni uri popoldna.

NAPREDOK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljud

TRIJE RODOVI.

Dogodek iz nekdajnih dñi. — Spisal Engelbert Gangl.

PRVI DEL.

L

Krstili so ga v farni cerkvi metliški na dan svetega Jožefa — v Zavinkoveih je bila le podružnica — in zato so mu tudi izbrali svetnika-tesarja za patrona in pripomočnika. Ko so ga nesli v cerkev h krstu, je vekal na vse mlado grlo, in zato sta brž uganila boter in botra, da bo mlaadi Zavinščak vse svoje žive dni odločen in gisan in da učaka sivo starost, ako ga prej ne pobero koze ali oslovski kašelj ali kaka druga sitna bolezen, ki se rada obesi otrokom za vrat.

Posebno je krenil krščene nežno ličec, ko mu je uspel duhovnik na drobne ustnice pratek bele soli.

"Moder bo vse svoje žive dni," sta zopet uganila boter in botra.

In tako sta umni boter in iznajdljiva botra ugibala vse mogoče in nemogoče reči vso pot v cerkev in iz cerkev grede.

Ko so ga prinesli od kraja domov v Zavinkovec in ga položili k materi na posteljo, so posledi boter in botra, babica in hišni oče okrog mize, da použijejo botrinjo in tako dostojo proslave imenitni ta dogodek, ko je prvi na Zavinščakovem domu zavezal otroški glas.

Botrinjo pa je bila pripravila, napekla in nahuhala soseda Jana, ker je ni mati Zavinščakovka niti utegnila niti mogla. Takrat, ko bi še mogla, ni utegnila, ker je šivala plenice, napravljala perničo in krojila srajčke, da bo mogla kām položiti in v kaj obleči dete. Pa ko bi jo tudi že pripravila, naj bi se bila do danes prav gotovo pokvarila, in mož bi jo moral nasutti svinjam v korito. A sedaj, ko bi se utegnila sukatki po kuhinji in gorri ob plečetih v dimu, ni mogla nikamor iz postelje, ker jo je vanjo položila bolezen. Zato je torek morala priti sosedu Jana, ki je slovela za dobro kuharico, in sosedu Jana je spekla pogačo, visoko skoraj celo ped in po vrhu lepo narezano na štirivoltovo okene, skuhala svinjine, navrja petro mastnih piščet ter nabrala raznih zelišč, ki jih je lepo zabelila z raztopljenimi ocvirkami. In sosedu Jana je napravila botrinjo v resnici okusno in vabljivo. Materi pa je podarila pitano kokoš, in tako se je zgodilo danes prvič, odkar sta Zavinščakova mož in žena, da nista zajemala iz ene sklede.

Zavinščak je natočil v kljeti barilec najboljšega vina, zavrtal v vaho nosec, ter postavil polno posodo na sredjo mize. Zložno so se spustili gostje na klopi okrog mize in se zamaknili v jed. Po sobi je vladal mir. Samo zdaj inzajdaj je glasno zavil Jožek, skrbno zavil v plenice. Tesno je tisčal drobna očesa in na široko odpiral ustce. Iza mize pa so se zglašali ješči ljudje, ki so se bili poglobili v okusne jedi. Boter in botra sta na tihoma hyallia sosedu Jano in njeno kuhrske umetnost in radodarnost očeta Zavinščaka, ta je plaval v sreči in radosti, ker mu je bil vendar v osmem letu zakona rojen sin. Mati se je veselo ozirala na prvorjenca in prosila Boga obile sreče zanj, a babica je premisljevala, kje bo v bližnji prihodnosti zopet krst in tako imenitna botrinja. Sosedu Jana je pomivala v kuhinji posodo in jo spravljala v red, da so vsak hip zaropotali okajeni lonci, ki jih je devala na polico nad širokim ognjiščem.

Ko so si bili potolažili prvi glad, je porinil oče Zavinščak barilec pred botra, rekoč:

"Na, pij, kume!"

"Na dobro zdravje," je dejal ta, nastavil posodo in napravil dol požirek. Potem je postavil vino pred botro in ji rekel: "Pa še ti pij, kuma! Zavinščak ima dobro vino!"

Botra si je obrisala s predpasnikom usta in je takisto vzkliknila:

"Na dobro zdravje!"

Potem je prišla na vrsto babica. Žejna je bila in zato si ni utegnila obrisati ust, nego je kar nagnila posodo ter jo potem ponudila gospodarju. Zavinščak je potegnil z dlanjo po noscu, prikel barilec z obema rokama in ga pol slovesno, pol zadovoljno dvignil do ust.

"Da bi bilo vsem na zdravje, a najbolj našemu Jošku," je dejal hišni oče, in sladka pijača mu je splavala po grlu.

Prisledila je tudi sosedu Jana, ki jo je razgrena in močno užajala gorkota v kuhinji.

"Kuharice se najedo ob kuhi, a napijo ob vnu," je rekla Jana in globoko potegnila iz barileca.

V tem pa je zastokala Zavinščakovka na postelji: "Joj, dajte piti tudi meni!"

Ali modra sosedu Jana je precej odgovorila: "Zate ni vino. Vnela bi se ti rebrna mrena, in zaregle bi ti kri po žilah. Zate je sladka voda. Nahuhal sem ti suhih hrušk in jabolčnih krhijev."

To rekai, odlide v kuhinjo in ji prinese lonec kuhanih suhih hrušk in jabolčnih krhijev, ki so leno plavali po črnikači, sladki vodi. Jana je pomilila Zavinščakovki lonec, rekoč: "To-le ti je sladka pijača!"

In Zavinščakovka je — hočeš, nočeš — napravila par požirkov in se zopet položila na visoko zglavlje, a izpregovorila ni niti besedice.

Čim bolj je izginjala jed z mize, tem pogosteje je krožil barilec od ust do ust. In ko je bilo jedi in gladu konec, je bil šele prave žeje začetek. Zavinščak je pomajal z barilecem semterja in ko je čul, kako žalostno loka ostanek dobre pijače po prazni posodi, jo je stisnil pod pazduhu, snel iznad vratnega oboja ključ ter se odpravil v klet. Gostom za mizo so se razveselila lica, in boter je pod mizo sunil z nogo botro ter ji pošeplenil na uho: "Se bo nekaj!"

"I," je kihnila ta in pokimala z glavo, "bo, bo!"

Vino ji je že nekoliko šinilo tik pod lase, zato je še enkrat zabrljala: "Bo, bo, botršek!"

Botršek je precej vedel, kako in kaj, zato je dejal: "E, vino te prijemlj za ušesa!"

In težko roko ji je položil za vrat po plečih ter zagugal botro semterja z norčavim nasmem: "Glej, kuma, tako-le pojdeva domov!"

"Kakor bo — tako bo," se je smejala botra in glasila po mizi drobtine na kupe.

Ostalih dvoje žensk se je smejal, a gospodinji je močno prijalo, da bodo čutili njeni gostje dobroto in moč domačega pridelka.

Gospodar je vstopil s polno posodo in vzkliknil že na vratih: "Le pijte, ljudje, in bodite dobre volje! Danes so krstili mojega sina, hvala Bogu!"

Cvrsto je posadil barilec na mizo, in njegovo srce je bilo mehko in dobro. Zasmajal se je od rasti in ključ od vinske kleti je vrgel na mizo, da se je zadrsal po belih deskah. "Pijte, dokler morete in če mi izpijete vse do zadnje kapljice! Saj imam sina, hvala Bogu!"

Pote je stopil k postelji, dvignil otročiča visoko proti lesenu stropu in, kažeč ga tistim pri mizi, klical z veselim glasom: "Ali vidite našega Joška, mladega Zavinščaka? Ali vidite tegle črvička? Juhu, to-le je naše dete!"

In oče Zavinščak je dvignil pete in zacepatil z nogami, kakor bi se hotel pognati v ples, a Jošek je začel neznanako vptiti, da se je zajezila žena na postelji: "Pusti otroka, da se ne prestari! Dobil bi padačo!"

"Saj res!" je pritrdiril mož, "rajški dvigam barilec. Dete v plenicah je za ženske roke!" In oče je položil sina poleg matere. Mož jo je potrepljal po pobledelem licu ter sedel na prejšnje mesto, ponujajoč svojim gostom vina. Ti se niso branili. Vino je bilo dobro in žeba velika, pa so pili do meje in preko nje. V sobi je postal zatočilo. Nizko je počival strop na belih stenah, in tensa okna so bila skrbno zaprta, kakor da hodi po deželi mrzli božič.

Bil pa je praznik svetega Jožefa, in prva pomladna nežnost je sijala daleč ob hiši očeta Zavinščaka.

"Uh! Vroče je," je prva zatožila botra ter si potegnila pisano ruto z glave, da so se ji nekočliko vzneredile lasje ter se ji spustili v zmrščenih kodrih po tihniku.

"Saj lahko odpremo okno," je dejal gospodar in odpahnil okno poleg mize. V sobo se je vsul sveči zrak, ki je hladeče zavel gostom okrog razgretih lic. Mati Zavinščakovka je brž potegnila ruto čez glavo novorojenčkovo, da bi se ne prehliadi in ne dobil nahoda ter ne začel kihati takoj ob vstopu v živiljenje. Potem bi kihal vse svoje žive dni, kar bi bilo nerodno zanj in za druge.

Kmalu se je izenačil vzdih v sobi in zunaj sobe, in prijetna svežost je zavela pod stropom. Tudi gostje so se poživili, in botra si je zopet povrnala ruto in uredila lase. A jezik se ji je omajjal, da je govorila venomer zdaj z gospodarjem, zdaj z babijo, zdaj z gospodinjo, zdaj sama s seboj. Njen govor ni bil urejen in se ni sukal o enem samem predmetu. Govorila je o kokoših, precej nato o seminju, potem o posilih, potlej o rojenicah, ki stoje ob zibelki novorojenčkovi ter mu prerokujejo in usojajo živiljenja veselje in žalost. Prisotni so se ji smejavili, ji pritrjevali ali jo pa z oporekanjem dražili ter jo s tem spravljali v še večji ogenj. Naposled je bilo materi botri govorjenja in pijače dovolj, pa se je napravila domov.

In zgodilo se je, kakor je zatrjeval prej oče kume: botra je stopila sicer trdo in kar se da moški, a noge ji niso hotele prav služiti — zdaj si vihrala na to, zdaj na ono stran, da je bila videti njena hoja smešna in otroška.

"Jošek ti je posodil noge," se je norčeval boter. A tudi njemu ni bila hoja bogve kako stnovitna. Vino ima svojo moč tako pri botrah kakor pri botribi.

Solnce se je že nižalo k zatonu, ko sta se kume in kuma lovila proti domu. Babica je prisledila k bolnici ter se pogovarjala z njo o svojih rečeh. Jana je pospravljala mizo, a oče Zavinščak se je naslonil na okno in gledal venjak v večerni hlad. Solnce je umiralo za gorami, in rdeča luč se je razstrelila po nebuh ter blesteče odsevala iz šip, na Zavinščakovih oknih. Zavinščaku je bilo sladko, da bi se jokal. Gledal je nebo in zemljo pred seboj. Nekaj te zemlje je bilo njegove, in nekaj te zemelj ne je razprostiralo nad njegovo zemljo. Zdalo se mu je, da ga gleda milost božja, ki ga je dozajal čuvala nezgod, ki mu bo odšel tem bolj varovala domačijo, ker je v njiju zatrepetalo nežno, drobno in ljubko bitje — njegov edinec, njegov Jošek! In Zavinščaku je bilo sladko, da bi se jokal.

Tudi on je pil čez potrebo, zato mu je delovala domačija bujnejše in smejejše. Čutil je, da se bliža njemu in ženi njegovemu nova doba večnega živiljenja. Sedaj bosta vsaj vedela, komu bosta delala iz mraka v mrak. Ne bo jima več zamenil s čela v črno zemljo, ko jo bosta orala in sejala. Vse bo za Joško. Živila v hlevu in petelin na gnojšču in hruška na vrtu — vse bo za Joško. Krompir in detelja in debelača — vse na Veselicu, ki se solnic vse dolgo leta in izsolzi jeseni polne sode žlahtne tekocene — tudi to bo njegovo!

Zavinščak si je podprt brado z obema rokama in je gledal v prihajajočo noč. A ta noč se mu je zdelela lepa in svetla, zakaj videlo se mu je, da se bliža iz dalje njegovemu domu mlada, dolej neznanata sreča. Kako bo zdaj na njegovem domu vse živo in veselo, saj ga bo oživljil njegov Jošek, ki bo pretaknil vsak kot, pregledal in prebrskal vse, kar je v hiši, ob hiši in na hiši. Pa zakaj ne bi? Saj bo vse njegovo!

"Pa bi zapri okno, ker prihaja hladna noč," ga je zaprosila žena v postelje.

Mož je ni takoj slišal. Preveč se je vdal razmišljaju. Zato mu reče žena že enkrat:

"Zapri okno, oče, ker je mrzlo!"

(Dalje sledi.)

Krvna osveta.

Iz spisov črkeškega častnika.

Prosto predelal Fr. Mirovček.

(Nadaljevanje.)

Zunaj razgraja nevihto in ker i-mamo mlaj, bodo vreme preje huje, nego bi pojdenalo. Abasovi ljudje so, kot sem omenil, že utrujeni z bogatih pot, razven tem, da so še brezkrbni, ker se ne na dejajo nikakršnih nevarnosti. Izvestno bodo takoj po prihodu legli spati in k večjemu postavili strže pri konjih in arabah. Čez dan poskrivemo se v globeli, pa pričakujemo prihoda Goreev. Kadars pospeši, splazimo se tihom bliže, pokoljemo strže, prerežemo konjem svore in podproge, zapalimo zaboje, in ko jame munieja eksplodirati, vdaramo v splošni zmešnjavi z ura in i-i-i-klici (Črkeški in Kočari), kadar napadajo, kriče: u-ralli-i-i!) na njé, prodremo do A-basa, ter ga zvežemo; potem zopet k svojim konjem, pa jo z ujetnikom poberemo po soteski. Predno se zberi osupnjeni Gorci, predno vjemo konje in jim posrežemo prerezane uze in sedla, smo mi že daleč; konji naši so spomenci, a njihovi utrujeni in mogoči, da se v zemljo. Ozka, a tem dalja soteska, v kateri nam je bilo zavetje, imela je ob kraju robe, ki so viseli čez njo, ter gosto počaseni z mladovjem. Od zgoraj nikakor ni bilo moči videti naših ljudi in konj. Preko hudočnika, ki se je vili po soteski videl sem vresna, mladič, tedaj še, ko si ti bosošček tekal po ulicah vase.

"Balvan (tepec) modri!"

"Huda ura bode," meni Zaporozec.

"Tebi se gotovo sanja, stare pravi Ivan, ohlapen kot zmite,

"tu gori je še prerano med njenimi vzadnjimi zda-le!"

Dokaj je bila polegla burja; črni oblaki pluli so po nebuh, in le-

tu in tam švignil je krvavočrven

blisk iz njih; mrzel dež je bil pr

šči na zemljo. Ozka, a tem dalja

soteska, v kateri nam je bilo zavetje, imela je ob kraju robe,

ki so viseli čez njo, ter gosto počaseni z mladovjem.

Od zgoraj je bilo zračilo do da.

"Zaporozec, Ivan in jaz sp

ili smo se globeli na rob;

lepopolno razločevali smo stvar

daljavi. Na poti, ki nam je le

la naspreti in po kateri smo

prišli, videla se je temna troja

zdecev; v njih sredini razločeval

se so štiri arabe, katere so ve

voli. Kadarkoli je nekajko po

vihar, čeli smo skrivanje;

ječanje velikih nerodnih kol

nosa bila namazana uprav nič

dili smo, da mora biti do dve

jezdecev, ki so eskortirali s